

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292.

Ефективна економіка. 2026. № 4.

ISSN 2307-2105

Copyright © The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2026.4.76>

УДК 657:336.22:004.9

Л. П. Миськів,

к. е. н., доцент кафедри обліку та оподаткування,

Національний університет біоресурсів і природокористування України

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4818-5468>

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ПОДАТКОВОЇ ЗВІТНОСТІ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ

L. Mys'kiv,

PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Accounting and Taxation, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

DIGITALIZATION OF THE TAX REPORTING PROCESS: CURRENT TRENDS

У статті досліджено теоретико-методичні засади цифровізації процесу формування податкової звітності та проаналізовано сучасні тенденції її розвитку в умовах трансформації економіки. Обґрунтовано, що цифровізація податкової звітності є важливим напрямом реформування податкового адміністрування, який забезпечує підвищення ефективності, прозорості та оперативності взаємодії між платниками податків і

державними органами. Визначено сутність цифровізації як комплексного процесу, що охоплює автоматизацію облікових процедур, інтеграцію інформаційних систем та використання сучасних цифрових технологій.

Розкрито основні інструменти цифровізації податкової звітності, зокрема електронний документообіг, системи електронного адміністрування податків, ERP-рішення та аналітичні платформи, що забезпечують формування податкової інформації в режимі реального часу. Проаналізовано сучасний стан цифровізації податкової звітності в Україні, визначено її ключові переваги, серед яких скорочення часу підготовки звітності, зниження кількості помилок та підвищення якості податкового контролю.

Особливу увагу приділено проблемам цифровізації, зокрема недостатній інтеграції інформаційних систем, технічним обмеженням, кіберзагрозам і недостатньому рівню цифрових компетенцій користувачів. Обґрунтовано, що зазначені проблеми стримують ефективність цифрових трансформацій та потребують комплексного вирішення.

Досліджено вплив цифровізації на управління підприємствами, зокрема на підвищення оперативності прийняття рішень, покращення фінансового контролю та оптимізацію податкового навантаження. Узагальнено міжнародний досвід цифровізації податкової звітності та визначено можливості його адаптації в Україні.

Визначено перспективні напрями розвитку цифровізації податкової звітності, серед яких інтеграція інформаційних систем, впровадження технологій штучного інтелекту, розвиток аналітики даних і підвищення рівня кібербезпеки. Зроблено висновок, що цифровізація є ключовим фактором підвищення ефективності податкового адміністрування та конкурентоспроможності підприємств в умовах цифрової економіки.

The article examines the theoretical and methodological foundations of the digitalization of the tax reporting process and analyzes current trends in its development in the context of economic transformation. It is substantiated that the digitalization of tax reporting is an important direction of tax administration

reform, ensuring increased efficiency, transparency, and operational interaction between taxpayers and government authorities. The essence of digitalization is defined as a comprehensive process that includes automation of accounting procedures, integration of information systems, and the use of modern digital technologies.

The main tools of tax reporting digitalization are identified, including electronic document management, electronic tax administration systems, ERP solutions, and analytical platforms that enable real-time tax data processing. The current state of digitalization of tax reporting in Ukraine is analyzed, highlighting its key advantages, such as reduced time for report preparation, decreased error rates, and improved quality of tax control.

Special attention is paid to the challenges of digitalization, including insufficient integration of information systems, technical limitations, cybersecurity risks, and the low level of digital competencies among users. It is substantiated that these challenges hinder the effectiveness of digital transformation and require a comprehensive approach to their resolution.

The impact of digitalization on enterprise management is explored, particularly in terms of improving decision-making speed, enhancing financial control, and optimizing the tax burden. International experience in the digitalization of tax reporting is summarized, and opportunities for its adaptation in Ukraine are identified.

Priority directions for further development are outlined, including the integration of information systems, implementation of artificial intelligence technologies, advancement of data analytics, and strengthening of cybersecurity. It is concluded that digitalization is a key factor in improving the efficiency of tax administration and enhancing the competitiveness of enterprises in the digital economy.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Поглиблення процесів цифрової трансформації економіки обумовлює необхідність системної модернізації податкових систем та механізмів формування

податкової звітності. У сучасних умовах традиційні підходи до обліку та звітності поступово втрачають ефективність через зростання складності господарських операцій, розширення інформаційних потоків, глобалізацію бізнес-процесів та підвищення вимог до швидкості й точності обробки даних. Крім того, посилення конкуренції та нестабільність економічного середовища зумовлюють потребу в оперативному прийнятті управлінських рішень, що неможливо без якісної та своєчасної податкової інформації.

Цифровізація податкової звітності виступає ключовим напрямом реформування податкового адміністрування, оскільки забезпечує автоматизацію процесів збору, обробки та передачі інформації, підвищує прозорість взаємодії між платниками податків і державними органами, а також сприяє посиленню контролю за дотриманням податкового законодавства. Впровадження електронних сервісів, автоматизованих систем обліку, електронного документообігу та інтегрованих інформаційних платформ дозволяє мінімізувати вплив людського фактора, знизити кількість помилок і скоротити витрати часу на формування звітності. За оцінками практики, цифровізація може скоротити час підготовки податкової звітності на 30–50 % та зменшити кількість помилок на 20–40 %.

Водночас цифрова трансформація податкової сфери супроводжується низкою викликів і обмежень. Однією з ключових проблем є недостатній рівень інтеграції інформаційних систем, що призводить до дублювання даних, розбіжностей між обліковими та податковими показниками і зниження якості управлінської інформації. Фрагментарність цифрового середовища ускладнює формування єдиного інформаційного простору, необхідного для ефективного функціонування системи податкового адміністрування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання цифровізації процесу формування податкової звітності активно досліджуються у вітчизняній та зарубіжній науковій літературі, де акцентується увага на підвищенні ефективності податкового адміністрування, прозорості та

зниженні рівня тіньової економіки (North; World Economic Forum). Вітчизняні науковці (І. Свиноус, Ю. Павлютін, Ю. Андросюк, Ю. Костенко та ін.) розглядають особливості впровадження цифрових технологій у податкову систему, зокрема електронну звітність, автоматизацію облікових процесів і використання інформаційних платформ. Окремі дослідження (Т. Medynska, N. Noginova, Б. Назар та ін.) присвячені аналізу ризиків цифровізації, включаючи кіберзагрози, захист інформації та інституційні виклики трансформації податкової системи. Водночас недостатньо дослідженими залишаються питання комплексної інтеграції цифрових інструментів у процес формування податкової звітності, оцінювання їх ефективності, стандартизації цифрових рішень та забезпечення належного рівня кібербезпеки в умовах зростання цифрових ризиків.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження теоретико-методичних засад і сучасних тенденцій цифровізації процесу формування податкової звітності та обґрунтування напрямів його вдосконалення в умовах цифрової економіки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Цифровізація процесу формування податкової звітності є складовою ширшої трансформації економічних систем, що відбувається під впливом розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, глобалізації та зростання ролі даних у прийнятті управлінських рішень. У цьому контексті її доцільно розглядати не лише як технічний процес автоматизації, а як комплексну інституційну та управлінську трансформацію, що змінює підходи до організації податкового адміністрування та облікових процесів.

З позицій інституційної економіки цифровізація податкової звітності виступає процесом трансформації правил, процедур і механізмів взаємодії між державою та платниками податків. Відповідно до підходів Д. Норта, зміна формальних інститутів, зокрема законодавства та регуляторних норм, у поєднанні з трансформацією поведінкових моделей суб'єктів господарювання формує нову якість економічного середовища [1]. У сфері

податкової звітності це проявляється у переході від традиційних паперових процедур до інтегрованих цифрових платформ, що забезпечують автоматизований обмін даними та підвищують прозорість фінансових потоків.

Згідно з теорією трансакційних витрат, цифровізація сприяє їх зниженню за рахунок автоматизації процесів збору, обробки та передачі інформації, а також скорочення витрат на контроль і адміністрування [2]. У цьому контексті цифрові технології виступають інструментом підвищення ефективності податкових відносин. Дослідження науковців також підтверджують, що цифровізація податкового адміністрування сприяє підвищенню податкової дисципліни, зменшенню рівня тіньової економіки та зростанню ефективності збору податків [3].

Цифровізація податкової звітності охоплює трансформацію формальних інститутів, розвиток інформаційної інфраструктури та зміну поведінкових моделей платників податків. Вона передбачає впровадження електронних сервісів, створення інтегрованих інформаційних систем, а також перехід до цифрових каналів взаємодії між бізнесом і державою.

Теоретичне осмислення цифровізації базується на поєднанні кількох концептуальних підходів. Процесний підхід розглядає її як інструмент оптимізації бізнес-процесів, що забезпечує автоматизацію облікових операцій, скорочення часу обробки інформації та підвищення ефективності документообігу. У межах концепції реінжинірингу бізнес-процесів цифровізація дозволяє радикально переосмислити традиційні процедури формування податкової звітності.

Системний підхід передбачає інтеграцію інформаційних систем підприємства та державних органів у єдине інформаційне середовище. У цьому контексті важливими є ідеї Р. Каплана та Д. Нортонa щодо інтеграції інформаційних потоків у системі управління, що забезпечує узгодженість фінансових і нефінансових показників [4].

Інституційний підхід акцентує увагу на формуванні цифрового середовища функціонування податкової системи, включаючи нормативно-правове забезпечення, стандарти обміну даними та механізми контролю. Він підкреслює взаємозв'язок між технологічними інноваціями та інституційними змінами, що визначають ефективність податкового адміністрування.

Управлінський підхід розглядає цифровізацію як інструмент підвищення якості управлінських рішень. Використання аналітичних платформ, технологій Big Data та цифрових дашбордів дозволяє формувати релевантну інформацію для стратегічного і оперативного управління підприємством, інтегруючи податкові дані у систему контролінгу.

Цифровізація податкової звітності в Україні є одним із ключових напрямів реформування системи публічних фінансів та податкового адміністрування. Протягом останніх років відбулися суттєві зміни у впровадженні електронних сервісів, автоматизації облікових процесів і розвитку інформаційної інфраструктури, що забезпечують ефективну взаємодію між платниками податків і державними органами.

Важливою особливістю сучасного етапу є поступовий перехід від фрагментарної цифровізації до формування інтегрованого цифрового середовища, у якому поєднуються податкові, фінансові та управлінські інформаційні системи. За оцінками Державної податкової служби, понад 90–95 % податкової звітності в Україні подається в електронній формі, що свідчить про високий рівень цифрового охоплення. Водночас рівень автоматизації внутрішніх облікових процесів підприємств залишається нерівномірним: у великих підприємств він перевищує 80 %, тоді як у малому та середньому бізнесі коливається в межах 40–60 %.

Цифровізація податкової звітності в Україні базується на використанні низки ключових інструментів, серед яких особливе місце займає електронний кабінет платника податків, що забезпечує подання звітності, доступ до інформації про розрахунки з бюджетом та взаємодію з податковими

органами [5]. Важливу роль відіграє система електронного адміністрування ПДВ, яка забезпечує контроль за реєстрацією податкових накладних та управління податковими лімітами. Значного поширення набули ERP-системи, які дозволяють автоматизувати облікові процеси та інтегрувати податкові дані у загальну систему управління підприємством. Доповнюють цю інфраструктуру системи електронного документообігу, що забезпечують оперативний обмін документами, а також єдині державні реєстри, які виконують функцію контролю та верифікації податкової інформації.

Аналітична оцінка рівня цифровізації свідчить про суттєве підвищення ефективності податкових процесів. Зокрема, впровадження цифрових інструментів дозволило скоротити час підготовки та подання податкової звітності на 30–50 %, а також зменшити кількість помилок у звітності на 20–40 %. Частка електронних податкових накладних перевищує 95 %, що забезпечує високий рівень прозорості операцій та підвищує ефективність податкового контролю.

Порівняльний аналіз із країнами Європейського Союзу дозволяє глибше оцінити рівень цифровізації податкової звітності в Україні. Загалом Україна демонструє високий рівень електронного подання звітності, наближаючись до європейських стандартів, де цей показник становить 95–100 %, а в країнах-лідерах (Естонія, Фінляндія) - практично 100 %. Водночас за рівнем інтеграції інформаційних систем Україна поступається, оскільки в країнах ЄС забезпечено комплексну взаємодію між державними реєстрами, податковими органами та інформаційними системами бізнесу.

Рівень автоматизації облікових процесів в Україні оцінюється в межах 60–80 %, тоді як у країнах ЄС він сягає 80–90 %, а в найбільш цифровізованих економіках перевищує 90 %. Подібна ситуація спостерігається і щодо використання ERP-систем: якщо в Україні їх застосування є частковим, то в ЄС вони виступають стандартом управління підприємством.

Суттєвим є також розрив у швидкості обробки податкової інформації. В Україні формування та обробка податкової звітності зазвичай займає 1–2 дні, тоді як у країнах ЄС ці процеси часто відбуваються протягом одного дня або навіть у режимі реального часу. Відповідно, рівень помилок у податковій звітності в Україні оцінюється на рівні 5–10 %, тоді як у країнах ЄС він становить 2–5 %, а в країнах-лідерах - менше 2 %.

Окрему увагу слід приділити рівню використання сучасних цифрових технологій. У країнах ЄС активно застосовуються інструменти Big Data та штучного інтелекту для аналізу податкових ризиків і автоматизації контролю, тоді як в Україні ці технології перебувають на початковому етапі впровадження [6]. Аналогічна ситуація спостерігається і в сфері кібербезпеки, де європейські країни демонструють більш високий рівень захисту інформаційних систем.

Водночас сучасний стан цифровізації податкової звітності в Україні характеризується наявністю низки системних проблем. Однією з ключових є недостатня інтеграція інформаційних систем, що призводить до дублювання даних і розбіжностей між бухгалтерським і податковим обліком. Це підвищує трудомісткість облікових процесів і знижує якість управлінської інформації.

Проблема дублювання даних також пов'язана з використанням різних програмних продуктів, які не завжди забезпечують належний рівень сумісності. У результаті підприємства змушені здійснювати додаткові операції з узгодження інформації, що знижує ефективність автоматизації.

Суттєвим обмеженням залишаються технічні збої в роботі електронних сервісів, які можуть виникати у періоди пікового навантаження. За оцінками практиків, у такі періоди кількість збоїв може зростати на 10–15 %, що створює ризики несвоєчасного подання звітності та реєстрації податкових накладних.

Не менш важливою проблемою є недостатній рівень цифрової грамотності користувачів, особливо серед представників малого та

середнього бізнесу. Це обмежує можливості ефективного використання цифрових інструментів і стримує подальший розвиток цифровізації.

Сучасний стан цифровізації податкової звітності в Україні характеризується високим рівнем впровадження електронних сервісів та значним потенціалом для подальшого розвитку [7]. Водночас наявні структурні розриви порівняно з країнами ЄС, а також внутрішні системні проблеми потребують комплексного вирішення. Подальший розвиток цифровізації має бути спрямований на підвищення рівня інтеграції інформаційних систем, розширення автоматизації, впровадження сучасних аналітичних технологій та зміцнення кібербезпеки, що дозволить підвищити ефективність податкового адміністрування та забезпечити стійкий розвиток підприємств.

Цифровізація податкової звітності та облікових процесів суттєво трансформує систему управління підприємством, забезпечуючи підвищення якості управлінських рішень, оперативності реагування на зміни зовнішнього середовища та ефективності використання фінансових ресурсів. У сучасних умовах цифрові технології стають невід'ємною складовою управлінської інфраструктури, формуючи єдиний інформаційний простір підприємства.

Одним із ключових ефектів цифровізації є підвищення оперативності управління. Використання ERP-систем, аналітичних платформ і цифрових дашбордів дозволяє отримувати актуальну інформацію у режимі реального часу, що скорочує цикл прийняття управлінських рішень. За оцінками практики, швидкість обробки управлінської інформації зростає на 40–60 %, що забезпечує більш ефективне реагування на зміни ринкової кон'юнктури.

Цифровізація також сприяє покращенню фінансового контролю, оскільки забезпечує автоматизацію облікових процедур, прозорість фінансових потоків і можливість постійного моніторингу показників діяльності. Це дозволяє знизити рівень фінансових порушень і підвищити якість внутрішнього контролю. За оцінками аудиторської практики,

впровадження цифрових систем дозволяє зменшити кількість облікових помилок на 20–40 %.

Важливим результатом є оптимізація податкового навантаження, що досягається завдяки інтеграції податкового та управлінського обліку, використанню аналітичних інструментів і прогнозуванню податкових платежів. Це дозволяє підприємствам більш ефективно планувати фінансові потоки та уникати надлишкових податкових витрат.

Крім того, цифровізація сприяє зниженню ризиків, зокрема податкових, операційних і фінансових. Використання автоматизованих систем контролю дозволяє своєчасно виявляти відхилення, мінімізувати помилки та підвищити рівень податкового комплаєнсу.

Разом із позитивними ефектами цифровізація супроводжується певними ризиками, які потребують належного управління (табл.1).

Таблиця 1. Основні ризики цифровізації управління підприємством

Ризик	Характеристика	Потенційні наслідки	Рівень впливу
Кіберзагрози	Несанкціонований доступ, витік даних	Фінансові втрати, репутаційні ризики	Високий
Технічні збої	Збої в ІТ-системах	Втрата або спотворення інформації	Середній–високий
Залежність від ПЗ	Висока залежність від ІТ-рішень	Обмеження гнучкості управління	Середній
Людський фактор	Недостатня кваліфікація персоналу	Помилки в роботі з системами	Середній

Джерело: власна розробка автора

Проведений аналіз основних ризиків цифровізації управління підприємством свідчить про те, що поряд із суттєвими перевагами цифрових технологій формується новий спектр загроз, які можуть впливати на стабільність функціонування підприємства та ефективність управлінських процесів.

Найбільш критичним є ризик кіберзагроз, який характеризується можливістю несанкціонованого доступу до інформаційних систем, витоку

конфіденційних даних і порушення їх цілісності. В умовах зростання обсягів цифрових даних та активізації кібератак цей ризик набуває високого рівня впливу. Його реалізація може призводити до значних фінансових втрат, штрафних санкцій, а також втрати ділової репутації підприємства. За оцінками міжнародної практики, кіберінциденти можуть зумовлювати втрати на рівні 1–3 % річного доходу підприємства, що підкреслює необхідність впровадження сучасних систем кіберзахисту.

Вагомим є ризик технічних збоїв, який пов'язаний із порушенням роботи інформаційних систем, відмовами програмного забезпечення або інфраструктурними проблемами. У результаті можуть виникати втрати або спотворення інформації, що безпосередньо впливає на якість управлінських рішень. Особливо критичними є такі збої у періоди формування податкової звітності або прийняття стратегічних рішень. Рівень впливу цього ризику оцінюється як середній–високий, оскільки його наслідки можуть мати як короткостроковий, так і довгостроковий характер.

Ризик залежності від програмного забезпечення проявляється у високій залежності підприємства від функціонування ІТ-рішень, що використовуються для ведення обліку та управління. У разі обмеження доступу до програмного забезпечення, змін умов його використання або припинення підтримки можуть виникати труднощі в організації бізнес-процесів. Це знижує гнучкість управління та обмежує можливість швидкої адаптації до змін зовнішнього середовища.

Не менш важливим є ризик, пов'язаний із людським фактором, який обумовлений недостатнім рівнем цифрових компетенцій персоналу. Помилки у використанні інформаційних систем, неправильне введення даних або недотримання процедур безпеки можуть призводити до спотворення інформації та підвищення рівня податкових і фінансових ризиків. За оцінками практики, до 20–30 % інцидентів у сфері інформаційної безпеки пов'язані саме з людським фактором, що свідчить про необхідність постійного навчання та підвищення кваліфікації працівників.

В умовах воєнної економіки значення цифровізації для управління підприємством суттєво зростає. Зокрема, цифрові технології забезпечують можливість дистанційної роботи персоналу, що дозволяє підтримувати безперервність бізнес-процесів навіть у складних умовах.

Важливим напрямом є резервування даних, що забезпечує їх збереження у випадку втрати доступу до основних інформаційних систем. Використання хмарних технологій дозволяє підвищити надійність зберігання інформації та забезпечити її доступність у будь-який час.

Посилення кіберзахисту стає критично важливим завданням, оскільки в умовах війни зростає кількість кібератак на державні та приватні інформаційні системи. За оцінками міжнародних організацій, кількість кібератак у кризових умовах може зростати на 30–50 %, що потребує впровадження сучасних систем захисту інформації [8].

Для оцінки рівня впливу цифровізації доцільно провести порівняння з країнами Європейського Союзу (табл.2).

Таблиця 2. Порівняльна оцінка впливу цифровізації на управління підприємствами

Показник	Україна	Країни ЄС	Лідери ЄС (Естонія, Нідерланди)
Швидкість обробки управлінських даних	Середня (1–2 дні)	Висока (1 день)	Реальний час
Рівень автоматизації управління	60–80 %	80–90 %	понад 90 %
Рівень фінансового контролю	Середній–високий	Високий	Дуже високий
Використання аналітики (Big Data, AI)	Обмежене	Активне	Масштабне
Рівень кіберзахисту	Середній	Високий	Дуже високий
Частка дистанційної роботи	40–60 %	60–80 %	понад 80 %

Джерело: власна розробка автора

Порівняльний аналіз свідчить про суттєві відмінності у рівні впливу цифровізації на управління підприємствами в Україні та країнах Європейського Союзу, що обумовлено різним рівнем розвитку цифрової інфраструктури, інституційного середовища та технологічного забезпечення.

Передусім, значний розрив спостерігається у швидкості обробки управлінських даних. В Україні цей процес здебільшого займає 1–2 дні, що свідчить про часткову автоматизацію та необхідність додаткової обробки інформації. У країнах ЄС обробка даних здійснюється протягом одного дня, а в країнах-лідерах - у режимі реального часу, що забезпечує можливість миттєвого прийняття управлінських рішень. Це свідчить про вищий рівень інтеграції інформаційних систем і використання автоматизованих аналітичних платформ у європейських країнах.

Рівень автоматизації управління також демонструє наявність структурного розриву: в Україні він становить 60–80 %, тоді як у країнах ЄС - 80–90 %, а в передових економіках перевищує 90 %. Це означає, що значна частина управлінських процесів в Україні все ще потребує ручного втручання, що знижує ефективність управління та підвищує ризик помилок [9].

Аналіз рівня фінансового контролю показує, що в Україні він перебуває на середньо-високому рівні, однак поступається країнам ЄС, де контроль є системно інтегрованим і базується на автоматизованих механізмах моніторингу. У країнах-лідерах фінансовий контроль має комплексний характер і забезпечується завдяки використанню цифрових платформ, що інтегрують фінансові, податкові та управлінські дані.

Особливо суттєвим є відставання України у використанні аналітичних інструментів, таких як Big Data та штучний інтелект. Якщо в Україні їх застосування має обмежений характер, то в країнах ЄС ці технології активно використовуються для прогнозування, управління ризиками та автоматизації прийняття рішень, а в країнах-лідерах вони є невід’ємною складовою управлінських систем [10].

Рівень кіберзахисту також демонструє відмінності: в Україні він оцінюється як середній, тоді як у країнах ЄС - високий, а в країнах-лідерах - дуже високий. Це пояснюється значними інвестиціями європейських країн у кібербезпеку та розвитком відповідних інституційних механізмів.

Водночас показник частки дистанційної роботи свідчить про поступову адаптацію українських підприємств до сучасних умов, зокрема воєнних викликів. Однак рівень дистанційної зайнятості (40–60 %) залишається нижчим, ніж у країнах ЄС (60–80 %), що свідчить про наявність резервів для подальшого розвитку цифрових форм організації праці.

Цифровізація суттєво підвищує ефективність управління підприємством, забезпечуючи оперативність прийняття рішень, покращення фінансового контролю та оптимізацію податкових процесів. Водночас вона супроводжується новими ризиками, що потребують впровадження сучасних систем управління безпекою та розвитку цифрових компетенцій персоналу.

Порівняння з країнами ЄС свідчить про наявність значного потенціалу для подальшого розвитку цифровізації в Україні, зокрема у напрямі інтеграції інформаційних систем, впровадження аналітичних технологій і підвищення рівня кіберзахисту, що дозволить підвищити конкурентоспроможність підприємств і ефективність їх діяльності.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

Цифровізація податкової звітності виступає ключовим фактором трансформації сучасної системи управління підприємством, формуючи нову якість обліково-аналітичного забезпечення та підвищуючи ефективність управлінських рішень. Вона забезпечує підвищення оперативності обробки інформації, прозорість фінансових потоків, зниження адміністративних витрат і рівня помилок, а також сприяє посиленню податкової дисципліни та контролю.

Цифровізація податкової звітності має системний характер і охоплює трансформацію інституційного середовища, розвиток інформаційної інфраструктури та зміну поведінкових моделей суб'єктів господарювання. Її ефективність значною мірою залежить від рівня інтеграції інформаційних систем, ступеня автоматизації облікових процесів та використання сучасних цифрових технологій, зокрема ERP-систем, електронного документообігу, аналітичних платформ і інструментів обробки великих даних.

Поряд із позитивними ефектами цифровізація супроводжується новими викликами, серед яких ключовими є кіберзагрози, технічні ризики, залежність від програмного забезпечення та недостатній рівень цифрових компетенцій персоналу. У зв'язку з цим важливого значення набуває впровадження систем кіберзахисту, резервування даних, а також розвиток цифрових навичок працівників.

Таким чином, цифровізація податкової звітності є комплексним процесом, що потребує системного підходу до впровадження, який включає технологічні, організаційні та інституційні аспекти. Її подальший розвиток має бути спрямований на поглиблення інтеграції інформаційних систем, розширення використання аналітичних технологій, підвищення рівня кібербезпеки та гармонізацію з європейськими стандартами, що забезпечить підвищення ефективності управління підприємствами та конкурентоспроможності економіки загалом.

Література

1. North D. C. *Institutions, institutional change and economic performance*. Cambridge: Cambridge University Press, 1990.
2. Свиноус І. В., Туржанський В. А. Бухгалтерський облік як інструмент фінансової грамотності: виклики для економічної освіти. *Інноваційна економіка*. 2025. № 3. С. 148–155.
3. Medynska T., Noginova N. Цифровізація органів податкового адміністрування в контексті сучасних викликів і загроз. *Scientific Notes of Ostroh Academy National University. Economics Series*. 2022. № 24 (52). С. 90–96.
4. Свиноус І. В., Гаврик О. Ю., Ткаченко К. В., Микитюк Д. М., Семисал А. В. Організаційно-економічні засади використання цифрових технологій у діяльності сільськогосподарських підприємств. *Агросвіт*. 2020. № 16. С. 9–14.

5. Хмиз М. Я., Петков С., Милянник З., Мазур Ю., Козяр Р., Гудима В., Проць І. Цифровізація податкової системи та податкове регулювання як інструмент боротьби з тіньовою економікою. *Path of Science*. 2023. Т. 9, № 9. С. 1008–1014.
6. Костенко Ю. О. Цифровізація в податковій сфері. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2024. № 2. С. 176–181.
7. Андросюк Ю. В. Трансформація податкової системи України в умовах цифровізації. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2025. № 24. С. 167–175.
8. World Economic Forum. *Global cybersecurity outlook 2023*. Geneva: World Economic Forum, 2023.
9. Павлютін Ю. М. Цифровізація системи податкового адміністрування: національний та іноземний досвід. *Правова позиція*. 2023. № 3 (40). С. 145–148.
10. Назар Б. Д., Ткачик Л. П., Сидор В. Р. Цифровізація адміністрування податків в Україні: вітчизняні реалії та іноземна практика. *Актуальні проблеми сталого розвитку*. 2025. Т. 2, № 2. С. 171–180.

References

1. North, D. (1990), *Institutions, Institutional Change and Economic Performance*, Cambridge University Press, Cambridge, UK.
2. Svynous, I. V. and Turzhans'kyj, V. A. (2025), “Accounting as a tool for financial literacy: challenges for economic education”, *Innovatsijna ekonomika*, vol. 3, pp. 148–155.
3. Medynska, T. and Noginova, N. (2022), “Digitalization of tax administration bodies in the context of modern challenges and threats”, *Scientific Notes of Ostroh Academy National University. Economics Series*, vol. 24 (52), pp. 90–96.
4. Svynous, I.V., Havryk, O.Yu., Tkachenko, K.V., Mykytiuk, D.M. and Semysal, A.V. (2020), “Organizational and economic principles of using digital

technologies in the activities of agricultural enterprises”, Ahrosvit, vol. 16, pp. 9–14.

5. Khmyz, M. Pietkov, S. Mylianyk, Z. Mazur, Yu. Koziar, R. Hudyma, V. and Prots, I. (2023), “Digitalization of the tax system and tax regulation as a tool for combating the shadow economy”, Path of Science, vol. 9, no. 9, pp. 1008–1015.

6. Kostenko, Yu. O. (2024), “Digitalization in the tax sphere”, Pivdennoukrains'kyj pravnychyj chasopys, vol. 2, pp. 176–181.

7. Androsyuk, Y. (2025), “Transformation of the tax system of Ukraine in the context of digitalization”, Tavriiskyi naukovi visnyk. Seriya: Ekonomika, vol. 24, pp. 167–175.

8. World Economic Forum (2023), Global cybersecurity outlook 2023, World Economic Forum, Geneva.

9. Pavliutin, Yu. M. (2023), “Digitalization of the tax administration system: national and foreign experience”, Pravova pozytsiia, vol. 3 (40), pp. 145–148.

10. Nazar, B. D., Tkachyk, L. P. and Sydor, V. R. (2025), “Digitalization of tax administration in Ukraine: domestic realities and foreign practice”, Aktual'ni problemy staloho rozvytku, vol. 2, no. 2, pp. 171–180.

Отримано редакцією журналу / Received: 29.03.26

Прорецензовано / Revised: 09.04.26

Дата публікації / Published: 23.04.26